

MÄÄRÄYS 39/011/2002

**TAITEEN PERUSOPETUKSEN
VISUAALISTEN TAITEIDEN
LAAJAN OPPIMÄÄRÄN
OPETUSSUUNNITELMAN
PERUSTEET 2002**

Opetushallitus 2002

© Opetushallitus

Kansi Viherjuuren Ilme Oy

Taitto Pirjo Nylund

ISBN 952-13-1379-X

Edita Prima Oy
Helsinki. 2002

	DNO	39/011/2002
	MÄÄRÄYS	Velvoittavana noudatettava
	PÄIVÄMÄÄRÄ	6.8.2002
Taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän koulutuksen järjestäjät	Voimassaoloaika	6.8.2002 alkaen toistaiseksi
	Säännökset joihin toimivalta määräyksen antamiseen perustuu	L 633/1998, 5§ 1 mom., A813/1998, 1§

TAITEEN PERUSOPETUKSEN VISUAALISTEN TAITEIDEN LAAJAN OPPIMÄÄRÄN OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEET

Opetushallitus on vahvistanut taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet noudatettaviksi 6.8.2002 lukien.

Koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja hyväksyä opetusta varten opetussuunnitelma noudattaen mitä näissä opetussuunnitelman perusteissa on määrätty.

Opetussuunnitelman tulee täsmentää ja täydentää perusteissa esitettyjä tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Näiden opetussuunnitelman perusteiden mukainen opetussuunnitelma voidaan ottaa käyttöön 6.8.2002 ja se tulee ottaa käyttöön viimeistään 1.8.2004.

Koulutuksen järjestäjä ei voi jättää noudattamatta tai poiketa opetussuunnitelman perusteista.

Pääjohtaja

Jukka Sarjala

Ylijohtaja

Aslak Lindström

TIEDOKSI lääninhallitukset

SISÄLTÖ

1 luku	Taiteen perusopetuksen tehtävä, arvot ja yleiset tavoitteet	5
1 §	Visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän tehtävä	5
2 §	Visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän arvot	5
3 §	Visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän yleiset tavoitteet	6
2 luku	Opetuksen toteuttaminen	7
4 §	Oppimiskäsitys	7
5 §	Opiskeluympäristö	7
6 §	Työtavat	8
3 luku	Opetuksen rakenne ja opintojen laajuus	9
7 §	Opetuksen rakenne	9
8 §	Opintojen laajuus	9
9 §	Opintojen suorittamisaika	9
4 luku	Tavoitteet ja keskeiset sisällöt	10
10 §	Visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän tavoitteet	10
11 §	Keskeiset sisällöt	11
	Arkkitehtuuri	11
	Kuvataide	14
	Käsityö	16
12 §	Aikuisten opetus	18
13 §	Oppimäärän ja opetuksen yksilöllistäminen	19
5 luku	Arviointi	20
14 §	Arvioinnin tehtävä	20
15 §	Oppilasarviointi	20
6 luku	Todistukset	22
16 §	Todistusten sisältö	22
7 luku	Opetussuunnitelma	24
17 §	Opetussuunnitelman laatiminen	24
18 §	Opetussuunnitelman sisältö	24

1 luku Taiteen perusopetuksen tehtävä, arvot ja yleiset tavoitteet

1 § Visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän tehtävä

Arkkitehtuurin, kuvataiteen ja käsityön laajoja oppimääriä kutsutaan näissä opetussuunnitelman perusteissa visuaalisiksi taiteiksi. Visuaalisten taiteiden eri suuntautumisvaihtoehtojen – arkkitehtuurin, kuvataiteen ja käsityön – opinnot voidaan lukea hyväksi keskenään.

Laajan oppimäärän mukaisen opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle mahdollisuus opiskella pitkäjänteisesti omien taipumusten ja kiinnostuksen mukaisesti sekä luoda edellytykset elinikäiselle visuaalisten taiteiden harrastamiselle ja valmiudet hakeutua jatko-opintoihin. Opetuksen tavoitteena on, että oppilaat voivat taiteen tuntemuksellaan vaikuttaa yhteiskunnan arvoihin ja sitä kautta koko yhteiskuntaan ja sen ilmaperiin.

Opetuksen tehtävänä on kansallisen visuaalisen kulttuurin säilyttäminen ja kehittäminen. Tavoitteena on kehittää yhteistyötä taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja muiden tahojen kanssa kansallisesti ja kansainvälisesti.

2 § Visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän arvot

Laajan oppimäärän mukainen visuaalisten taiteiden opetus perustuu käsitykseen ihmisestä, joka eettisenä, moraalisenä ja valintakykyisenä yksilönä vaikuttaa aktiivisesti omaan elämäänsä ja ymmärtää kauneuden merkityksen elämässään. Opetuksen tulee tukea oppilaan henkistä kasvua, persoonallisuuden eheyttä sekä kehittymistä arvostelukykyiseksi ja ajattelevaksi ihmiseksi. Tavoitteena on, että ilmaistessaan itseään taiteen keinoin oppilas oppii arvottamaan ja arvioimaan itseään ja ympäristöään sekä rakentamaan maailmankuvaansa omien kokemusten ja kulttuuriperinnön pohjalta ja kehittämään sitä edelleen. Opetuksen tulee ohjata oppilasta tiedostamaan itselleen merkityksellisiä elämän sisältöjä ja ilmaisemaan niitä visuaalisin keinoin.

Tavoitteena on kehittää oppilaan kykyä työskennellä vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Oppilas ohjataan ymmärtämään ja arvostamaan erilaisuutta.

3 § Visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän yleiset tavoitteet

Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan taitoja toimia tietoon ja vuorovaikutukseen pohjautuvassa yhteiskunnassa. Taiteen ja tieteen avulla ihminen määrittelee suhteensa luontoon ja kulttuuriin. Oppilaan tulee ymmärtää sekä yhteiskunnan että yhteiskunnassa vallitsevan taidekäsityksen visuaalisia merkityksiä ja niiden vaikutusta arkkitehtuuriin, kuvataiteeseen ja käsityöhön.

Opetuksessa oppilasta tulee rohkaista tulkitsemaan taidetta persoonallisesti ja tunnistamaan oman henkilöhistoriansa sekä se konteksti, jossa hän tarkastelee teosta. Taidetta voi tulkita monikerroksisesti; sama teos, käsityötuote tai rakennettu ympäristö tulkitaan eri aikoina ja eri yhteyksissä eri tavoin.

Opetuksen tulee kehittää luovaa ongelmanratkaisukykyä. Oppilaan tulee oppia ilmaisullisia valmiuksia, materiaalin ja tekniikan hallintaa. Opetuksessa oppilasta ohjataan arvioimaan ja arvostamaan laatua visuaalisessa ympäristössä.

2 luku Opetuksen toteuttaminen

4 § Oppimiskäsitys

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaan taiteellista oppimista niin, että hän oppii yhdistämään yksilöllisen kokemuksensa käsitteelliseen ajatteluun ja ymmärtää, että kokemus ja käsitteellistäminen ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa. Taiteellisen oppimisen tietopohja muodostuu oppilaan havainnoista, tunteista, ajatuksista, tiedoista, ilmaisusta sekä taidoista. Työskentelyn tavoitteena on, että oppilas oivaltaa ajattelun, tiedon soveltamisen ja tekemisen tapahtuvan yhtä aikaa. Taiteellisen tekemisen tarpeen tulee lähteä oppilaan omasta motivaatiosta, ja oppilaalla tulee olla aktiivinen rooli opiskelussa ja oppimisessa. Opetuksessa tulee kehittää oppilaan kykyä liittää uudet taidot ja tiedot aiemmin omaksettuihin käsitteellisiin rakenteisiin ja kykyä soveltaa opittua uusissa yhteyksissä. Oppilaan aiempi elämismailma ja tietopohja, esiymmärrys ja itseymmärrys tulee ottaa huomioon opetuksessa. Opetuksessa tulee hyödyntää tutkivaa ja toiminnallista oppimista yksin ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Tavoitteena on, että oppilas asettaa itse ongelmia, käsittelee tietoa, pohtii ja muodostaa käsityksiä.

5 § Opiskeluympäristö

Opiskeluympäristö muodostuu psyykkisestä, sosiaalisesta ja fyysisestä ympäristöstä, opetussuunnitelmasta ja opetusmenetelmistä. Siihen kuuluvat myös yhteisön omaksumat perinteet, arvot ja eettis-moraaliset käsitykset sekä monikulttuurisuus. Olennainen osa opetustyön onnistumista ja opiskeluympäristön laadukkuutta on opetustoiminnan tavoitteellinen kehittäminen. Tavoitteena on jatkuva yhteistyö kodin kanssa palautteen, arvioinnin ja toiminnan kehittämiseksi.

Opiskeluympäristössä tulee vallita myönteinen, avoin, turvallinen ja jokaisen persoonallisuutta kunnioittava ilmapiiri, jossa elämäntaidot vahvistuvat. Sen on tuettava monipuolisesti valmiuksiltaan erilaisten oppilaiden kasvua. Tavoitteena on luoda virikkeellinen ympäristö, joka sekä tukee toiminnallisuutta ja yhteistyötä että antaa mahdollisuuden omaan rauhaan ja kiireettömyyteen.

Opiskeluympäristön tulee olla esteettisesti virikkeinen. Opiskelu-
ympäristön pitää edistää funktionaalisuuden, visuaalisuuden ja it-
seilmaisun toteutumista oppilaan teoksessa ja käsityötuotteissa.
Opiskeluympäristössä tulee olla laajan oppimäärän tavoitteiden
ja sisältöjen vaatimusten mukaiset työskentelyyn suunnitellut tur-
valliset välineet sekä monipuolisia materiaaleja. Siinä on otettava
huomioon työ-, tuote- ja ympäristöturvallisuus. Opiskeluympä-
ristönä käytetään myös luontoa, opiskelijan elinpiiriä sekä työ- ja
kulttuurielämää. Tavoitteena on kehittää verkkoympäristöä oppi-
misympäristönä ja vuorovaikutuksen välineenä.

6 § Työtavat

Opettajan tulee ottaa huomioon oppilaiden yksilölliset oppimis-
tyylit ja kehitysvaiheet. Oppilaalle voidaan laatia henkilökohtai-
nen opetussuunnitelma. Visuaalisten taitojen ja tietojen oppimi-
nen sekä tutkiva, ongelmakeskeinen asenne oppimiseen ja ilmai-
suun vaativat jatkuvaa vuorovaikutusta oppilaan, opettajan ja
ryhmän välillä. Havainnoinnin, itse tekemisen ja leikin tulee olla
keskeisiä työmuotoja. Oppilaan omat kokemukset, taidot ja tie-
dot sekä kiinnostus ovat opetuksen lähtökohtia. Aiheiden ja tee-
mujen valinnoilla tulee pyrkiä ylläpitämään tekemisen ja oppimi-
sen iloa.

Työtavat valitaan niin, että oppilaan vuorovaikutustaidot, kes-
kittymiskyky, pitkäjänteisyys, herkkyys, eläytymiskyky, oma-aloit-
teisuus, vastuu ja itseluottamus sekä sosiaaliset taidot kasvavat.
Työtapojen tulee ohjata oppilasta arvostamaan ryhmän muita jä-
seniä sekä omia ja muiden oppimisprosesseja ja oppimistuloksia.

Työtavat ja opinnoissa käsiteltävät sisällöt valitaan siten, että
oppilas voi kehittää ja monipuolistaa omaa ilmaisuaan eri suun-
tautumisvaihtoehdoissa visuaalisten taiteiden perusopinnoista ai-
na syventäviin opintoihin asti.

3 luku Opetuksen rakenne ja opintojen laajuus

7 § Opetuksen rakenne

Visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän mukaiset opinnot muodostuvat perusopinnoista ja syventävistä opinnoista. Perus- ja syventävät opinnot on tarkoitettu pääasiallisesti kouluikäisille lapsille ja nuorille. Perustasoa edeltävästä, varsinaisesti alle kouluikäisille lapsille tarkoitettu varhaisiän visuaalisten taiteiden kasvatuksesta sekä opetuksesta aikuisille päätetään koulutuksen järjestäjän hyväksymässä opetussuunnitelmassa.

8 § Opintojen laajuus

Taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän perusopintojen ja syventävien opintojen laskennallinen laajuus on 1 300 tuntia. Opintojen laajuuden laskennan perusteena on käytetty 45 minuutin pituista oppituntia. Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon oppilaan ikä, aiemmin hankitut taidot ja tiedot sekä käytettävät opetusmenetelmät.

Varhaisiän oppimäärän laskennallisesta laajuudesta päättää koulutuksen järjestäjä.

Perusopinnoissa laajan oppimäärän mukaisten opintojen laskennallinen laajuus on 540 tuntia.

Syventävissä opinnoissa laajan oppimäärän mukaisten opintojen laskennallinen laajuus on 760 tuntia.

9 § Opintojen suorittamisaika

Opintojen suorittamisajasta varhaisiän opetuksessa, perusopinnoissa ja syventävissä opinnoissa päättää koulutuksen järjestäjä.

4 luku Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

10 § Visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän tavoitteet

Visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän yhteiset tavoitteet

Oppilas oppii

- ilmaisullisia taitoja ja tietoja tutkimalla sekä havainnoimalla
- oppii soveltamaan taitoja oman työn suunnitteluun ja toteuttamiseen
- arvostamaan ja tulkitsemaan sekä omaa että toisten toimintaa
- käyttämään omassa ilmaisussaan aistihavaintojaan, mielikuviin ja ajatuksiaan
- hakemaan vaikutteita työskentelynsä luonnosta, rakennetusta ympäristöstä, historiallisista kohteista, museoista ja näyttelyistä sekä visuaalisten alojen ammattilaisilta
- työskentelemään vuorovaikutuksessa ympäröivän yhteisön sekä työ- ja kulttuurielämän kanssa
- oma-aloitteisuutta, sosiaalisia taitoja ja vastuun kantamista omasta työskentelystä
- tuntemaan vastuuta luonnon ja elinympäristön kauneudesta, monimuotoisuudesta ja viihtyvyydestä
- arvioimaan visuaalisten taiteiden tuotteita ja mediaympäristöä
- hankkimaan tietoa oman kulttuurinsa ja muiden kulttuurien visuaalisista taiteista, niiden historiasta, nykisytydestä ja yhteiskunnallisesta tehtävästä sekä seuraamaan kulttuuriperinnön ja visuaalisten taiteiden eri alojen keskinäistä vuorovaikutusta
- ymmärtämään visuaalisen kulttuurin yhteyden kulttuurin sisäisiin rakenteisiin
- tuntemaan lähipiirissään asuvien muiden kulttuurien edustajien visuaalista maailmaa ja elämäntapaa
- työskentelyssään ottamaan huomioon kestävän kehityksen periaatteet ja niiden soveltamismahdollisuudet ekologisesta, kulttuurisesta, sosiaalisesta ja taloudellisesta näkökulmasta
- visuaalisten taiteiden käsitteitä ja sanastoa ja osaa viestiä niiden avulla
- arvioimaan omaa ja muiden työskentelyprosessia ja oppimista.

Visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän tavoitteet arkkitehtuurin, kuvataiteen ja käsityön suuntautumisvaihtoehdoissa

Arkkitehtuurin suuntautumisvaihtoehdossa oppilas oppii

- ilmaisemaan itseään arkkitehtuurin eri osa-alueilla, joita ovat rakennustaide, kaupunkirakennustaide, yhdyskuntasuunnittelu, ympäristösuunnittelu, tilasuunnittelu, maisemasuunnittelu, tilataide ja ympäristötaide.

Kuvataiteen suuntautumisvaihtoehdossa oppilas oppii

- ilmaisemaan itseään kuvataiteen eri osa-alueilla, joita ovat piirustus ja maalaus, kuvanveisto, arkkitehtuuri, ympäristösuunnittelu, muotoilu, grafiikka, keramiikka, tekstiili, valokuva, elokuva ja video, sarjakuva, ympäristö- ja yhteisötaide, performanssi ja kuvamedia sekä monitaiteelliset työmuodot.

Käsityön suuntautumisvaihtoehdossa oppilas oppii

- ilmaisemaan itseään käsityön eri osa-alueilla, joita ovat esine-suunnittelu ja esineiden valmistus, tekstiilin ja vaatetuksen suunnittelu ja valmistus sekä ympäristön suunnittelu ja rakentaminen.

11 § Keskeiset sisällöt

Visuaalisten taiteiden eri suuntautumisvaihtoehdoissa opinnot etenevät varhaisiän arkkitehtuuri-, kuvataide- ja käsityökasvatuksesta perusopintoihin ja syventäviin opintoihin.

Arkkitehtuuri

Arkkitehtuurin laajan oppimäärän tavoitteena on kehittää nyky-yhteiskunnassa tarvittavaa rakennetun ympäristön tulkintaa. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas ymmärtää luonnon, rakennetun ympäristön ja ihmisen toiminnan vuorovaikutuksen. Opetuksessa tulee käsitellä koko rakennettua ympäristöä yksittäisistä esineistä ja rakennuksista laajoihin ympäristökokonaisuuksiin. Opetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta jäsentämään ja ymmärtämään omaa elinympäristöä ja maailmaa, lisätä oppilaan yleissivistystä ja edistää hänen valmiuksiaan kohdata yhteiskunnan haasteita ja tehdä valintoja. Rakennusperintö ja sen kehittäminen ovat opetuksen keskeisiä kohteita.

Olennaista on hahmottaa tilan kolmiulotteisuus ja ymmärtää, että ihmiset rakentavat ympäristöään kulttuurisessa ja sosiaalisessa toiminnassa. Opetuksessa tulee kehittää oppilaan kykyä havainnoida, pohtia, ymmärtää ja käsitteellistää sekä arvottaa ympäristöään. Keskeisiä työtapoja ovat luova ongelmanratkaisu, oppilaan oma taiteellinen ilmaisu ja rakentaminen.

Klassisen määritelmän mukaan arkkitehtuurin tulee olla kaunista, kestävä ja käyttökelpoista. Tavoitteena on, että rakennetun ympäristön kolmiulotteisuutta ja historiallisia kerrostumia käsitellään elämyksellisesti, kokonaisvaltaisesti ja kaikkien aistien avulla. Oppilas ohjataan kokemaan tilassa liikkuminen ruumiillisena ja henkisenä kokemuksena.

Keskeiset siällöt

Varhaisiän arkkitehtuurikasvatuksessa oppilaan tulee

- opiskella arkkitehtuurin ja rakennetun ympäristön eri ilmiöitä
- harjoitella monipuolisesti ja moniaistisesti keräämään tietoa ja käyttämään sitä omassa työskentelyssään
- tutkia arkkitehtuurin peruskäsitteitä, aikaa, suhdejärjestelmiä, mittakaavaa ja liikettä
- tutkia tilaa, muotoja, rakenteita, väriä ja valoa
- tutkia eri materiaalien ominaisuuksia
- opetella työskentelyssä tarvittavia tekniikoita
- harjoitella luonnonympäristön ja ihmisen muovaaman ympäristön havainnointia, jäsentämistä ja arvottamista
- tarkastella kulttuurimaiseman muutoksia
- seurata lähiluontoa, maisemaa ja vuodenaikojen vaihtelua
- tutkia erilaisia asumuksia
- tutustua lähiympäristönsä arkkitehtuurikohteisiin ja näyttelyihin
- harjoitella toimimaan ryhmässä ja yksin.

Perusopinnoissa oppilaan tulee

- tutustua kansalaisen vaikuttamismahdollisuuksiin omaa ympäristöä koskevissa asioissa
- kehittää omaa ilmaisuaan soveltaen ideoitaan sekä aiemmin hankkimiaan teknisiä ja materiaalisia taitoja ja tietoja
- käyttää arkkitehtuurin peruskäsitteitä, aikaa, tilaa ja liikettä omassa työskentelyssään: sekä harjoitella tilan rakentamista muodon, mittasuhteen, värin ja valon avulla

- käyttää erilaisia tekniikoita ja rakenteita ja tutkia materiaalien ominaisuuksia
- tutustua materiaalien laatuominaisuuksiin ja opetella lajitte-
lua, kierrättämistä ja uusiokäyttöä
- perehtyä itse työskentelemällä suunnitteluprosessin eri vaihei-
siin, taustamateriaalin keräämiseen, ideointiin ja suunnittelus-
sa käytettäviin tekniikoihin
- tutustua arkkitehtuurin historiaan ja ajankohtaisiin ilmiöihin
sekä vierailta museoissa ja näyttelyissä
- arvioida rakennusten ja erilaisten rakennelmien sijoittumista
luonnonmaisemaan ja rakennettuun ympäristöön
- suorittaa ohjattuja kotitehtäviä
- laatia visuaalisten taiteiden perusopintojen päätteeksi portfo-
lio laajan oppimäärän opinnoista.

Syventävissä opinnoissa oppilaan tulee

- valita yksi tai useampi arkkitehtuurin osa-alue opiskelunsa
kohteeksi
- tutustua maankäyttö- ja rakennuslaissa määriteltyihin kansa-
laisen vaikuttamisen mahdollisuuksiin ja opetella vaikutta-
maan oman ympäristönsä suunnitteluun
- kehittää työskentelyssään ilmaisuaan, taitojaan ja tietojaan se-
kä kykyään sanallistaa ajatuksiaan ja tunteitaan
- opiskella arkkitehtuurin historiaa ja filosofiaa sekä tutkia eri
aikakausien kulttuurien sosiaalisia, ekologisia ja taloudellisia
vaikutuksia arkkitehtuuriin
- tutkia ihmisen, ympäristön ja arkkitehtuurin vuorovaikutusta
ja suunnittelun yhteiskunnallisia prosesseja ja tutustua kaa-
voituksen ja rakentamisen eri vaiheisiin
- opiskella projektityöskentelyn työtapoja ja harjoitella otta-
maan huomioon projektin eri osapuolien tarpeet
- tutustua arkkitehtuurin ja ympäristön rakentamiseen vaikut-
tavien ammattilaisten työhön ja vierailta ammattilaisten ja
asiantuntijoiden työpaikoissa
- havainnoida, pohtia, tulkita ja arvioida arkkitehtuurin ja ym-
päristösuunnittelun yksittäisiä teoksia ja kokonaisuuksia eri
aikakausilta
- tarkastella ja arvottaa arkkitehtuuri- ja ympäristösuunnitelmia,
visualisointeja ja muuta kuvamediaa tekijänä ja käyttäjänä
- tutustua arkkitehtuuri- ja ympäristökohteisiin sekä museoihin

- harjoitella oman oppimisensa seuranta, oman ja muiden töiden arviointia
- suorittaa ohjattuja kotitehtäviä
- esitellä julkisesti omaa työskentelyprosessiaan ja lopputuloksia
- laatia itsenäisesti visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän mukainen päättötyö, joka sisältää teoksen, portfolion työskentelystä ja siihen liittyvän itsearvioinnin.

Kuvataide

Kuvataiteen ja esteettisen ilmaisun opetuksen tavoitteena on kehittää nyky-yhteiskunnassa tarvittavaa kykyä tulkita kuvia. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas jäsentää ja ymmärtää maailmaa ja että hänen yleissivistyksensä kuvataiteissa kasvaa. Keskeistä oppisisältöä on luonnon ja rakennettuun ympäristön visuaaliset ilmiöt, media, taiteen ilmenemismuodot ja kulttuuriperintö. Opetuksen tulee olla luonteeltaan uutta luovaa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaista aktiivisia ja kriittisiä toimijoita taidemaailmaan ja muuhun yhteiskuntaan.

Kuvallisen ilmaisun käsitteet ja ilmiöt ovat opetuksen perusta, niiden tulee olla opetuksessa keskeisiä. Tavoitteena on, että oppilas oppii käyttämään ilmaisussaan kuvataideilmaisulle luonteenomaista muuntamista, lainaamista sekä uusia ja vanhoja symboleja ja antamaan niille merkityksiä.

Kuvallista ilmaisua tulee opetella sekä tekemällä että tarkastelemalla kuvataiteen teoksia ja arjen kuvia. Opetuksessa korostuu aistien, intuition, unien, mielikuvituksen ja myötäelämisen merkitys. Opetuksen tulee olla tutkivaa ja ongelmakeskeistä.

Keskeiset siällöt

Varhaisiän kuvataidekasvatuksessa oppilaan tulee

- tehdä itse kuvia ja tutkia kuvataiteen eri ilmiöitä: muotoa, tekstuuria, tilaa, liikettä, rytmiä, väriä ja valoa
- harjoitella eri materiaalien, välineiden ja työtapojen käyttöä ja oppia välinehuollon perusteet
- havainnoida ja tulkita ympäröivää luontoa, rakennettua ympäristöä ja esineympäristöä sekä harjoitella havaintojen ja mielikuvien muuntamista kuviksi
- harjoitella työhön keskittymistä ja toisten huomioon ottamista
- tutustua median välittämään kuvaan, arvioida sitä ja laatia omia kuvaviestejä

- tehdä käyntejä museoihin ja näyttelyihin sekä retkiä luontoon ja erilaisiin kulttuuriympäristöihin ja työstää kokemuksiaan kuvataiteen keinoin.

Perusopinnoissa oppilaan tulee

- harjoitella ja kehittää omaa kuvailmaisuaan
- tutustua eri materiaalien ja tekniikoiden ilmaisullisiin mahdollisuuksiin
- perehtyä materiaalien ja työvälineiden tarkoituksenmukaiseen, turvalliseen ja kestävän kehityksen mukaiseen käyttöön
- harjoitella kuvallista ja siihen liittyvää sanallista ilmaisuaan
- perehtyä laaja-alaisesti kuvataiteen ja kuvallisen median eri osa-alueisiin ja mediatekniikkaan
- harjoitella kriittistä kuvantulkintataitoa kuvamedian tekijänä ja kuluttajana
- tarkastella ja tulkita eri aikakausien ja kulttuurien teoksia
- tutkia muodon ja sisällön suhteita kuvataiteissa
- tutustua taidefilosofian ja estetiikan peruskäsitteisiin
- oppia tarkastelemaan luontoa, arkkitehtuuria ja esineympäristöä esteettisestä ja kestävän kehityksen näkökulmasta ja oppia ymmärtämään ympäristön merkityksen omalle ja muiden hyvinvoinnille
- suorittaa ohjattuja kotitehtäviä
- laatia taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden perusopinnojen päätteeksi portfolio laajan oppimäärän opinnoistaan.

Syventävissä opinnoissa oppilaan tulee

- syventää taitojaan ja tietojaan yhdellä tai useammalla valitsemallaan kuvataiteen tai kuvallisen median osa-alueella
- harjoitella ja kehittää kuvailmaisuaan ja yhdistää eri taiteenalojen ilmaisukeinoja työskentelyssään
- perehtyä kuvataiteen historiaan, vertailla eri taideilmiöitä ja pohtia estetiikan ja taidefilosofian peruskysymyksiä ja tarkastella taidehistorian ja nykytaiteen ilmiöitä historiallisena jatkumona
- perehtyä itselleen vieraaseen kulttuuriin tai kulttuureiden visuaalisiin ilmenemismuotoihin
- perehtyä materiaaleihin ja työtapoihin, jotka edistävät kestävä kehitystä
- tutustua kuvataiteen ja muiden visuaalisten taiteiden ammatillisten työhön ja työskentelytapoihin

- opetella ottamaan huomioon työn tilaajan toivomukset tuote- ja rakennussuunnittelussa
- suunnitella ja suorittaa itsenäisesti työtehtäviä
- suorittaa ohjatusti kotitehtäviä
- esitellä julkisesti omaa työskentelyprosessiaan ja lopputuloksia
- seurata omaa oppimistaan ja arvioida omaa ja muiden työtä
- laatia itsenäisesti visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän mukainen päättötyö, joka sisältää teoksen, portfolion työskentelystä ja siihen liittyvän itsearvioinnin.

Käsityö

Käsityön opetuksen tavoitteena on, että oppilas ymmärtää käsityön merkityksen ihmisen hyvinvoinnissa. Opetuksessa oppilas ohjataan luomaan esteettisesti laadukkaita ympäristö- ja käyttäjäystävällisiä tuotteita sekä kehittämään kestävästä kehityksen mukaisia tuotannollisia ratkaisuja. Käsityötä ja muotoilua tarkastellaan esteettisesti, ilmaisullisesti, funktionaalisesti, fysiologisesti ja rakenteellisesti sekä materiaalisesti.

Käsityöilmaisu perustuu kulttuuriperintöön, taiteidenvälisyyteen ja luonnontuntemukseen. Opetuksen lähtökohtina ovat oppilaan omakohtaiset kokemukset, työskentely käsillä ja mahdollisuus valmistaa tuotteita ja ilmaista itseään. Opetuksessa käsityön tulee näkyä tekoina, taitoina, tuotteina ja teoksina. Tavoitteena on säilyttää ja edelleen kehittää perinteisiä käsityömenetelmiä ja työtapoja sekä kehittää uusia.

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii suunnittelemaan tuotteita ja tuotantoa ja suuntaamaan työtään haluamallaan tavalla. Oppilaan tulee ymmärtää, että työn arviointi vaikuttaa laatuun. Opetussisällöt tulee valita niin, että oppilaan visuaaliset taidot ja tiedot, tekniikat sekä välineiden tuntemus ja hallinta kehittyvät. Opetuksessa painotetaan taitavaa havainnointia: tietoista ympäristön, median ja käsityöprosessin sekä oman toiminnan tarkastelua. Tavoitteena on, että oppilas toimii vastaanottajana, tulkitsijana ja tekijänä ja oppii seuraamaan oman taidon karttumista ja arvostamaan työskentelyprosessia itsenäisenä osiona toimintaansa.

Keskeiset siällöt

Varhaisiän käsityökasvatuksen opinnoissa oppilaan tulee

- opiskella käsityön eri osa-alueita ja visuaalisia peruselementtejä: muotoa, tekstuuria, tilaa, liikettä, rytmiä, väriä ja valoa
- harjoitella luonnonmateriaalien työstämistä

- havainnoida ja tulkita ympäröivää luontoa, rakennettua ympäristöä ja kulttuuriperinnön ilmentymiä sekä työstää niistä syntyneet mielikuvansa käsityötuotteiksi
- harjaantua muodon antamiseen ja harjoitella käden motoriikkaa, sujuvuutta, vakautta ja tarkkuutta, käden ja silmän koordinaatiota sekä haptis-kinesteettistä havaintokykyä
- harjoitella työhön keskittymistä, toisten huomioon ottamista ja omasta työtilasta ja –välineistä huolehtimista
- tutustua oman elinympäristönsä käsitöihin ennen ja nyt
- vahvistaa yhteyttään luontoon ja osallistua kulttuurielämään.

Perusopinnoissa oppilaan tulee:

- perehtyä monipuolisesti käsityön eri osa-alueisiin sekä materiaalien ja tekniikoiden ilmaisullisiin mahdollisuuksiin
- harjoitella käsityön perustaitoja käsin ohjattavin työkaluin ja tutustua koneelliseen käsityöhön sekä käyttää luonnonmateriaaleja ja ihmisen jalostamia käsityöhön soveltuvia materiaaleja
- harjoitella tilan ja suhteiden ymmärtämistä sekä rakenteiden tuntemusta, värien käyttöä ja sommittelua
- havainnoida ympäristöä, tulkita ja soveltaa kokemuksiaan käsityön suunnittelussa ja valmistamisessa
- ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja työskentelemisestään
- perehtyä taitojen ja tietojen yksilölliseen soveltamiseen ja oppia käyttämään oppimaansa uusissa tilanteissa
- perehtyä luovaan ongelmakeskeiseen ajatteluun
- kehittää kykyä tehdä esteettä valintoja
- harjoitella itsenäistä työskentelyä, käsityöprosessin sanallistamista ja itsearviointia
- tarkastella ja arvioida tuotteiden elinkaarta teknologian ja työ-, tuote- ja ympäristöturvallisuuden näkökulmasta
- tutustua eri kulttuureihin käsityön ja muotoilun näkökulmista ja käyttää niitä virikkeenä ilmaisussaan
- suorittaa ohjatusti kotitehtäviä
- laatia visuaalisten taiteiden perusopinnojen päätteeksi portfolio laajan oppimäärän mukaisista opinnoistaan.

Syventävissä opinnoissa oppilaan tulee

- syventää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojaan usealla eri käsityön osa-alueella

- syventää kykyään hahmottaa, ymmärtää ja sanallistaa muotokieltä, elinympäristön monimuotoisuutta sekä ympäristön kulttuuriarvoja
- suunnitella ja valmistaa yksilöllisiä tuotteita, joiden tekemisessä yhdistyvät tiedolliset, taidolliset, elämykselliset ja sosiaaliset tekijät
- valita itsenäisesti ilmaisuun sopivat työtavat, tekniikat ja materiaalit
- opetella yhdistämään visuaalisia, funktionaalisia, ekologisia ja taloudellisia ominaisuuksia laadukkaaseen ja yksilölliseen käsitötuotteeseen
- tehdä kulutus päätöksiä ja ympäristöä koskevia ratkaisuja muotoilun näkökulmasta; esteettisesti, eettisesti, ekologisesti ja ekonomisesti
- ymmärtää, että yhteiskunnassa käsityö ilmenee tekoina, tuotteina ja teoksina
- kehittää ja pitää yllä suomalaista tekstiili-, esine- ja ympäristökulttuuria ja arvostaa kulttuurien erilaisuutta monikulttuurisessa maailmassa
- perehtyä eri aikakausien käsityöhön, kulttuuriin, taiteeseen ja taideteollisuuteen
- tutustua käsityön ammattilaisten työhön ja työskentelytapoihin ja tarkastella käsityötä ammatillisena toimintana, taitoteknologiana, kulttuurina ja kulttuuriperintönä sekä taiteena ja harrastuksena
- seurata omaa oppimistaan ja arvioida omaa ja muiden työtä
- suorittaa ohjatusti kotitehtäviä
- laatia itsenäisesti visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän mukainen päättötyö, joka sisältää teoksen, portfolion työskentelystä ja siihen liittyvän itsearvioinnin.

12 § Aikuisten opetus

Aikuisten opetuksen tavoitteet ja sisällöt ovat samat kuin visuaalisten taiteiden perusopetuksessa ja syventävässä opetuksessa.

13 § Oppimäärän ja opetuksen yksilöllistäminen

Mikäli oppilas ei vammaisuuden, sairauden tai muun näihin verrattavissa olevan syyn vuoksi kykene opiskelemaan oppilaitoksen opetussuunnitelman mukaisesti, opetussuunnitelman tavoitteita voidaan yksilöllistää vastaamaan oppilaan edellytyksiä. Tällöin oppilaille laaditaan visuaalisissa taiteissa henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, jossa määritellään opiskelun tavoitteet, opiskeluaika, opetuksen toteuttamistapa, tarvittavat tukitoimet, mahdolliset suoritukset ja arviointimenettely.

Opintojen tavoitteiden tulee olla visuaalisen taidekasvatuksen mukaiset. Oppilaalta edellytetään kykyä käyttää hyväkseen opetusta. Oppilaan kykyjä ja taitoja kehitetään hänen omista lähtökohdista käsin.

5 luku Arviointi

14 § Arvioinnin tehtävä

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppilaan kehittymistä opinnoissaan ja ohjata opiskelun tavoitteiden asettamista. Arvioinnin tulee tukea oppilaan hyvän itsetunnon kehittymistä, ja siinä otetaan huomioon oppilaan itselleen valitsemat tavoitteet ja oppisisällöt.

Oppilaan arvioinnin tulee pohjata pitkäaikaiseen näyttöön ja kohdistua sekä oppimisprosessiin että prosessin lopputuloksiin, teoksiin ja tuotteisiin. Arviointimenetelmät tulee valita siten, että ne mittaavat asetettujen tavoitteiden saavuttamista, soveltuvat käytettyihin opetusmenetelmiin ja tukevat oppimista. Taideopetusta arvioitaessa on otettava huomioon, että sen merkitys yksilön elämässä näkyy vasta pitkällä aikavälillä.

Oppilaalle on tiedotettava seuraavista arvioinnin periaatteista: arvioinnin tehtävät ja kohteet, arvosana-asteikko ja arviointikriteerit, arvosanan korottaminen, opintojen etenemisen edellyttämät suoritukset, arvioinnin oikaiseminen ja päättötodistusten sisältö.

Oppilaalle tulee antaa jatkuvaa palautetta omasta oppimisestaan oppimistilanteissa. Arviointi on vuorovaikutuksellista opettajan, oppilaan ja ryhmän välillä. Oppilasta ohjataan itsearviointiin.

15 § Oppilasarviointi

Perusopintojen päättyessä ennen siirtymistään syventäviin opintoihin oppilas saa päättötodistuksen ja todistukseen kahden arvioitsijan laatiman sanallisen arvioinnin opinnoistaan ja portfolioistaan.

Syventävistä opinnoistaan ja syventävien opintojen päättötyöstä oppilas saa todistuksen, numeroarvosanan ja kirjallisen kuvauksen osaamisestaan. Päättötyön arvioitsijoita tulee olla vähintään kaksi.

Arvosana-asteikko

Erinomainen	5
Kiitettävä	4
Hyvä	3

Tyydyttävä	2
Hyväksytty	1.

Oppilaalle annetaan osallistumistodistus ja kirjallinen arviointi koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa määräämällä tavalla, jos opinnot keskeytyvät tai oppilas tarvitsee niitä muusta syystä.

Oppilaalle annetaan opiskelustaan vuosittain kirjallinen arviointi opetuksen järjestäjän opetussuunnitelmassaan määräämällä tavalla.

Oppilaalle annetaan kaikista suorituksista suullinen palaute.

Oppilasarvioinnissa on otettava huomioon visuaalisten taiteiden suuntautumisvaihtoehdot; arkkitehtuuri, kuvataide ja käsityö.

6 luku Todistukset

16 § Todistusten sisältö

Päättötodistus on virallinen asiakirja, jonka sisällössä tulee noudattaa Opetushallituksen vahvistamaa visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteita.

Visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän perusopintojen päättötodistus

Päättötodistuksessa tulee olla seuraavat asiat:

- koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen nimi
- opinnot, joista päättötodistus annetaan (arkkitehtuuri, kuvataide, käsityö)
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika
- oppilaan päättösuoritus, sanallinen arvio, suorituksen ajankohta
- osallistuminen näyttely- ja muihin kulttuuriprojekteihin
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- opetusministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- lainsäädäntö, johon koulutus perustuu
- maininta, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen vahvistamien opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti
- maininta, että visuaalisten taiteiden oppimäärä sisältää perusopetuksen ja syventävät opinnot.

Visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän syventävien opintojen päättötodistus

Päättötodistuksessa tulee olla seuraavat asiat:

- todistuksen myöntävän koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen nimi
- opinnot, joista päättötodistus annetaan (arkkitehtuuri, kuvataide, käsityö)
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika
- oppilaan päättösuoritus, numeroarvosana, sanallinen kuvaus oppilaan osaamisesta, suorituksen ajankohta
- osallistuminen näyttely- ja muihin kulttuuriprojekteihin
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima

- opetusministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- lainsäädäntö, johon koulutus perustuu

- maininta, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen vahvistamien visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti
- maininta, että visuaalisten taiteiden oppimäärä sisältää perusopetuksen ja syventävät opinnot
- arviointiasteikko.

Oppilaalle annetaan pyydettyä todistus osallistumisestaan visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän opintoihin ja sanallinen arviointi.

Syventävien opintojen päättötodistus on samalla todistus koko visuaalisten taiteiden perusopetuksen laajan oppimäärän suorittamisesta.

7 luku Opetussuunnitelma

17 § Opetussuunnitelman laatiminen

Koulutuksen järjestäjän on laadittava ja hyväksyttävä omalle toiminnalleen opetussuunnitelma, jonka perustana on Opetushallituksen vahvistamat taiteen perusopetuksen visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet. Perusteet on laadittu opetussuunnitelman ja opetuksen kehittämistä varten. Oppilaitoksen opetussuunnitelman tulee olla keskeisin ja tärkein väline opetustyön kehittämisessä. Opetussuunnitelmassa tulee ottaa huomioon oppilaitoksen ja sen toimintaympäristön omaleimaisuus, oppilaitoksen arvot, oppilaiden yksilölliset tarpeet ja valmiudet, visuaalisen kulttuurin siirtäminen ja kehittäminen, kansalliset ja kansainväliset muutokset ja kehittämistarpeet sekä visuaalisten taiteiden eri alueiden ammattikoulutuksen vaatimukset.

18 § Opetussuunnitelman sisältö

Opetussuunnitelmassa tulee olla seuraavat asiat:

- oppilaitoksen toiminta-ajatus
- oppilaitoksen arvot, oppimiskäsitys, oppimisympäristö ja työtavat
- opetuksen tarjonta
- opetuksen tavoitteet ja sisällöt
- opetusjärjestelyt
- opiskeluaika
- lisäajan myöntämisen perusteet
- suoritettavat kurssit ja työpajat sekä niiden tavoitteet ja sisällöt
- oppilaan henkilökohtaisen opetussuunnitelman laatimisen perusteet
- oppilasarviointi
- muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukeminen
- todistusten sisältö
- oppilaaksi ottaminen
- vapaaoppilaaksi ottaminen
- yhteistyö huoltajien kanssa
- yhteistyö muiden tahojen kanssa

- museo-, näyttely- ja muuhun kulttuuritoimintaan osallistuminen
- oppilasarviointi ja arviointimenetelmät
- oppilaitoksen itsearviointi.